

PAWEŁ BISKUP
SŁUGA SŁUG BOŻYCH
RAZEM Z OJCAMI ŚWIĘTEGO SOBORU
NA WIECZNĄ RZECZY PAMIĄTKĘ

KONSTYTUCJA
DOGMATYCZNA O OBJAWIENIU BOŻYM

WSTĘP

Sobór święty, słuchając nabożnie słowa Bożego i z ufnością je głosząc, kieruje się słowami św. Jana, który mówi: «Głosimy wam żywot wieczny, który był u Ojca i objawił się nam. Cośmy widzieli i słyszeli, to wam głosimy, abyście i wy współuczestnictwo mieli z nami; a uczestnictwo nasze jest z Ojcem i z Synem jego Jezusem Chrystusem» (1 J 1, 2-3). Dlatego, trzymając się śladów Soboru Trydenckiego i Watykańskiego I, zamierza wyłożyć właściwą naukę o Objawieniu Bożym i jego przekazaniu ludzkości, aby świat cały słuchając wieści o zbawieniu uwierzył jej, a wierząc ufał, a ufając miłował.¹

Rozdział I

O SAMYM OBJAWIENIU

2. Spodobało się Bogu w swej dobroci i mądrości objawić siebie samego i ujawnić nam tajemnicę woli swojej (por. Ef 1, 9), dzięki której przez Chrystusa, Słowo Wcielone, ludzie mają dostęp do Ojca w Duchu Świętym i stają się uczestnikami boskiej natury (por. Ef 2, 18; 2 P 1, 4). Przez to zatem objawienie Bóg niewidzialny (por. Kol 1, 15; 1 Tm 1, 17) w nadmiarze swej miłości zwraca się do ludzi jak do przyjaciół (por. Wj 33, 11; J 15, 14-15) i obcuje z nimi (por. Bar 3, 38), aby ich zaprosić do wspólnoty z sobą i przyjąć ich do niej. Ten plan objawienia urzeczywistnia się przez czyny i słowa wewnętrznie z sobą powiązane, tak że czyny dokonane przez Boga w historii zbawienia ilustrują i umacniają naukę oraz sprawę

¹ Por. św. Augustyn, *De catechizandis rudibus*, IV, 8: PL 40, 316.

słowa wyrażone; słowa zaś obwieszczają czyny i odsłaniają tajemnice w nich zawartą. Najgłębsza zaś prawda o Bogu i o zbawieniu człowieka jaśniej nam przez to objawienie w osobie Chrystusa, który jest zarazem pośrednikiem i pełnią całego objawienia.²

3. Bóg, przez Słowo stwarzając wszystko i zachowując (por. *J* 1, 3), daje ludziom poprzez rzeczy stworzone trwałe świadectwo o sobie (por. *Rz* 1, 19-20); a chcąc otworzyć drogę do zbawienia nadziemskiego, objawił ponadto siebie samego pierwszym rodzicom zaraz na początku. Po ich zaś upadku wzbudził w nich nadzieję zbawienia przez obietnicę odkupienia (por. *Rdz* 3, 15); i bez przerwy troszczył się o rodzaj ludzki, aby wszystkim, którzy przez wytrwanie w dobrym szukają zbawienia, dać żywot wieczny (por. *Rz* 2, 6-7). W swoim czasie znów powołał Abrahama, by uczynić zeń naród wielki (por. *Rdz* 12, 2), który to naród po Patriarchach pouczał przez Mojżesza i Proroków, by uznawał Jego samego, jako Boga żywego i prawdziwego, troskliwego Ojca i Sędziego sprawiedliwego, oraz by oczekiwał obiecanego Zbawiciela. I tak poprzez wieki przygotowywał drogę Ewangelii.

4. Skoro zaś już wielokrotnie i wielu sposobami Bóg mówił przez Proroków, «na koniec w tych czasach przemówił do nas przez Syna» (por. *Hbr* 1, 1-2). Zesłał bowiem Syna swego, czyli Słowo odwieczne, oświecającego wszystkich ludzi, by zamieszkał wśród ludzi i opowiedział im tajemnice Boże (por. *J* 1, 1-18). Jezus Chrystus więc, Słowo Wcielone, «człowiek do ludzi» posłany,³ «głosi słowa Boże» (por. *J* 3, 34) i dopełnia dzieła zbawienia, które Ojciec powierzył Mu do wykonania (por. *J* 5, 36; 17, 4). Dlatego Ten, którego gdy ktoś widzi, widzi też i Ojca (por. *J* 14, 9), przez całą swoją obecność i okazanie się przez słowa i czyny, przez znaki i cuda, zwłaszcza zaś przez śmierć swoją i pełne chwały zmartwychwstanie, a wreszcie przez zesłanie Ducha prawdy, objawienie doprowadził do końca i do doskonałości oraz świadectwem Bożym potwierdza, że Bóg jest z nami, by nas z mroków grzechu i śmierci wybawić i wskreszyć do życia wiecznego.

Ekonomia więc chrześcijańska, jako nowe i ostateczne przymierze, nigdy nie ustanie i nie należy się już spodziewać żadnego nowego objawienia publicznego przed chwalebny ukazaniem się Pana naszego Jezusa Chrystusa (por. *1 Tm* 6, 14 i *Tyt* 2, 13).

5. Bogu objawiającemu należy okazać «posłuszeństwo wiary» (por. *Rz* 16, 26; por. *Rz* 1, 5; 2 *Kor* 10, 5-6), przez które człowiek z wolnej woli cały powierza się Bogu, okazując «pełną uległość rozumu i woli wobec

² Por. *Mt* 11, 27; *J* 1, 14 i 17; 14, 6; 17, 1-3; 2 *Kor* 3, 16 i 4, 6; *Ef* 1, 3-14.

³ *List do Diogneta*, 7, 4; Funk, *Patres Apostolici*, I, s. 403.

Boga objawiającego»⁴ i dobrowolnie uznając objawienie przez Niego dane. By móc okazać taką wiarę, trzeba mieć łaskę Bożą uprzedzającą i wspomagającą oraz pomoce wewnętrzne Ducha Świętego, który by poruszał serca i do Boga zwracał, otwierał oczy rozumu i udzielał «wszystkim słodyczy w uznawaniu i dawaniu wiary prawdzie».⁵ Aby zaś coraz głębsze było zrozumienie objawienia, tenże Duch Święty darami swymi wiarę stale udoskonalą.

6. Przez objawienie Boże zechciał Bóg ujawnić i oznajmić siebie samego i odwieczne postanowienia swej woli o zbawieniu ludzi «dla uczestnictwa mianowicie w darach Bożych, które przewyższają całkowicie poznanie rozumu ludzkiego».⁶

Sobór święty wyznaje, że «Boga będącego początkiem i końcem wszystkich rzeczy można poznać z pewnością przy naturalnym świetle rozumu ludzkiego z rzeczy stworzonych» (por. Rz 1, 20); uczy też, że objawieniu Bożemu przypisać należy fakt, «iż to, co w sprawach Bożych samo z siebie jest dla rozumu ludzkiego dostępne, również w obecnych warunkach rodzaju ludzkiego może być poznane przez wszystkich szybko, z mocną pewnością i bez domieszki jakiegokolwiek błędu».⁷

Rozdział II

O PRZEKAZYWANIU OBJAWIENIA BOŻEGO

7. Bóg postanowił najłaskawiej, aby to, co dla zbawienia wszystkich narodów objawił, pozostało na zawsze zachowane w całości i przekazywane było wszystkim pokoleniom. Dlatego Chrystus Pan, w którym całe objawienie Boga najwyższego znajduje swe dopełnienie (por. 2 Kor 1, 3; 3, 16 — 4, 6), polecił Apostołom, by Ewangelię przyobiecana przedtem przez Proroków, którą sam wypełnił i ustami własnymi obwieścił, głosili wszystkim, jako źródło wszelkiej prawdy zbawiennej i normy moralnej,¹ przekazując im dary Boże. Polecenie to zostało wiernie wykonane przez Apostołów, którzy nauczaniem ustnym, przykładami i instytucjami przekazali to, co

⁴ Sob. Wat. I, Konst. dogm. o wierze katol., *Dei Filius*, rozdz. 3: Denz. 1789 (3008).

⁵ Synod Araus. II, kan. 7: Denz. 180 (377); Sob. Wat. I, jw.: Denz. 1791 (3010).

⁶ Sob. Wat. I, Konst. dogm. o wierze katol., *Dei Filius*, rozdz. 2: Denz. 1786 (3005).

⁷ Tamże: Denz. 1785 i 1786 (3004 i 3005).

¹ Por. Mt 28, 19-20 i Mk 16, 15. Sobór Tryd., Dekr. *De canonicis Scripturis*: Denz. 783 (1501).

otrzymali z ust Chrystusa, z Jego zachowania się i czynów, albo czego nauczycieli się od Ducha Świętego, dzięki Jego sugestii, jak też przez tych Apostołów i mężów apostoelskich, którzy wspierani natchnieniem tegoż Ducha Świętego, na piśmie utrwaliли wieść o zbawieniu.²

Aby zaś Ewangelia była zawsze w swej całości i żywotności w Kościele zachowywana, zostawili Apostołowie biskupów jako następców swoich «przekazując im swoje stanowisko nauczycielskie».³ Ta więc Tradycja święta i Pismo święte obu Testamentów są jakby zwierciadłem, w którym Kościół pielgrzymujący na ziemi ogląda Boga, od którego wszystko otrzymuje, aż zostanie doprowadzony do oglądania Go twarzą w twarz, takim jaki jest (por. 1 J 3, 2).

8. Nauczanie przeto apostoelskie, które w szczególnie sposób wyrażone jest w księgach natchnionych, miało być zachowane w ciągłym następstwie aż do czasów ostatecznych.

Stąd Apostołowie, przekazując to, co sami otrzymali, upominają wiernych, by trzymali się tradycji, które poznali czy to przez naukę ustną, czy też przez list (por. 2 Tes 2, 15), i aby staczali bój o wiarę raz na zawsze sobie przekazaną (por. 1 J 3).⁴ A co przez Apostołów zostało przekazane, obejmuje wszystko to, co przyczynia się do prowadzenia świętego życia przez Lud Boży i pomnożenia w nim wiary. I tak Kościół w swej nauce, w swym życiu i kulcie uwiecznia i przekazuje wszystkim pokoleniom to wszystko, czym on jest, i to wszystko, w co wierzy.

Tradycja ta, wywodząca się od Apostołów, rozwija się w Kościele pod opieką Ducha Świętego.⁵ Wzrasta bowiem zrozumienie tak rzeczy, jak słów przekazanych, już to dzięki kontemplacji oraz dociekaniu wiernych, którzy je rozważają w sercu swoim (por. Łk 2, 19 i 51), już też dzięki głębokiemu, doświadczalnemu pojmowaniu spraw duchowych, już znowu dzięki nauczaniu tych, którzy wraz z sukcesją biskupią otrzymali niezawodny charyzmat prawdy. Albowiem Kościół z biegiem wieków dąży stale do pełni prawdy Bożej, aż wypełni się w nim słowa Boże.

Wypowiedzi Ojców świętych świadczą o obecności tej życiodajnej Tradycji, której bogactwa przelewają się w działalność i życie wierzącego i modlącego się Kościoła. Dzięki tej samej Tradycji Kościół rozpoznaje cały kanon Ksiąg świętych, a i samo Pismo św. w jej obrębie głębiej jest rozu-

² Por. Sob. Tryd., jw.; Sob. Wat. I, Konst. dogm. o wierze katol., *Dei Filius*, rozdz. 2: Denz, 1787 (3006).

³ Św. Ireneusz, *Adv. Haer.*, III, 3, 1: PG 7, 848; Harvey, 2, s. 9.

⁴ Por. Sobór Nic. II: Denz. 303 (602); Sob. Konstantyn. IV, ses. 10, kan. 1: Denz. 336 (650—652).

⁵ Por. Sob. Wat. I, Konst. dogm. o wierze katol., *Dei Filius*, rozdz. 4: Denz. 1800 (3020).

miane i nieustannie w czyn wprowadzane. Tak więc Bóg, który niegdyś przemówił, rozmawia bez przerwy z Oblubienicą swego Syna ukochanego, a Duch Święty, przez którego żywy głos Ewangelii rozbrzmiewa w Kościele, a przez Kościół w świecie, wprowadza wiernych we wszelką prawdę oraz sprawia, że słowo Chrystusowe obficie w nich mieszka (por. Kol 3, 16).

9. Tradycja święta zatem i Pismo święte ściśle się z sobą łączą i komunikują. Obydwoje bowiem, wypływając z tego samego źródła Bożego, zstają się jakoś w jedno i zdążają do tego samego celu. Albowiem Pismo św. jest mową Bożą, utrwaloną pod natchnieniem Ducha Świętego na piśmie; a święta Tradycja, słowo Boże, przez Chrystusa Pana i Ducha Świętego powierzone Apostołom, przekazuje w całości ich następcom, by oświeceni Duchem prawdy, wiecznie je w swym nauczaniu zachowywali, wyjaśniali i rozpowszechniali. Stąd to Kościół osiąga pewność swoją co do wszystkich spraw objawionych nie przez samo Pismo święte. Toteż obydwójce należy z równym uczuciem czci i poważania przyjmować i mieć w poszanowaniu.⁶

10. Święta Tradycja i Pismo św. stanowią jeden święty depozyt słowa Bożego powierzony Kościołowi. Na nim polegając, cały lud święty zjednoczony ze swymi pasterzami trwa stale w nauce Apostołów, we wspólnocie braterskiej, w łamaniu chleba i w modlitwach (por. Dz 2, 42 gr.), tak iż szczególna zaznacza się jednomyślność przełożonych i wiernych w zachowywaniu przekazanej wiary, w praktykowaniu jej i wyznawaniu.⁷

Zadanie zaś autentycznej interpretacji słowa Bożego, spisane go czy przekazane go przez Tradycję,⁸ powierzone zostało samemu tylko żywemu Urzędowi Nauczycielskiemu⁹ Kościoła, który autorytatywnie działa w imieniu Jezusa Chrystusa. Urząd ten Nauczycielski nie jest ponad słowem Bożym, lecz jemu służy, nauczając tylko tego, co zostało przekazane. Z rozkazu Bożego i przy pomocy Ducha Świętego słucha on pobożnie słowa Bożego, święcie go strzeże i wiernie wyjaśnia. I wszystko, co podaje do wierzenia jako objawione przez Boga, czerpie z tego jednego depozytu wiary.

Jasne więc jest, że święta Tradycja, Pismo św. i Urząd Nauczycielski Kościoła, wedle najmądrzejszego postanowienia Bożego, tak ściśle ze sobą się łączą i zespalają, że jedno bez pozostałych nie może istnieć, a wszystkie

⁶ Por. Sob. Tryd., Dekr. *De canonicis Scripturis*: Denz. 783 (1501).

⁷ Por. Pius XII, Konst. Apost. *Munificentissimus Deus*, 1 listopada 1950: AAS 42 (1950) s. 756, przyt. słowa św. Cypriana, *Epist.* 66, 8: CSEL 3, 2, 733: «Ecclesia plebs Sacerdoti adunata et Pastori suo grex adhaerens» (Kościół lud zebrany przy Kapłanie i trzoda zespolona ze swym Pasterzem).

⁸ Por. Sob. Wat. I, Konst. dogm. o wierze katol., *Dei Filius*, rozdz. 3: Denz. 1792 (3011).

⁹ Por. Pius XII, Encykl. *Humani generis*, 12 sierpnia 1950: AAS 42 (1950) s. 568—569: Denz. 2314 (3886).

te czynniki razem, każdy na swój sposób, pod natchnieniem jednego Ducha Świętego przyczyniają się skutecznie do zbawienia dusz.

Rozdział III

O BOSKIM NATCHNIENIU PISMA ŚW. I O JEGO INTERPRETACJI

11. Prawdy przez Boga objawione, które są zawarte i wyrażone w Piśmie świętym, spisane zostały pod natchnieniem Ducha Świętego. Albowiem święta Matka-Kościół uważa na podstawie wiary apostoelskiej księgi tak Starego, jak Nowego Testamentu w całości, ze wszystkimi ich częściami za święte i kanoniczne dlatego, że spisane pod natchnieniem Ducha Świętego (por. *J* 20, 31; *2 Tm* 3, 16; *2 P* 1, 19-21; 3, 15-16) Boga mają za autora i jako takie zostały Kościołowi przekazane.¹ Do sporządzenia Ksiąg świętych wybrał Bóg ludzi, którymi jako używającymi własnych zdolności i sił posłużył się,² aby przy Jego działaniu w nich i przez nich,³ jako prawdziwi autorowie przekazali na piśmie to wszystko i tylko to, co On chciał⁴.

Ponieważ więc wszystko, co twierdzą autorowie natchnieni, czyli hagiografowie, winno być uważane za stwierdzone przez Ducha Świętego, należy zatem uznawać, że Księgi biblijne w sposób pewny, wiernie i bez błędu uczą prawdy, jaka z woli Bożej miała być przez Pismo św. utrwalona dla naszego zbawienia.⁵ Dlatego «każde Pismo przez Boga natchnione użyteczne [jest] do pouczania, do przekonywania, do napominania, do kształcenia w sprawiedliwości: by człowiek Boży stał się doskonały i do wszelkiego dobrego dzieła zaprawiony» (*2 Tm* 3, 16-17 gr.).

¹ Por. Sob. Wat. I, Konst. dogm. o wierze katol., *Dei Filius*, rozdz. 2: Denz. 1787 (3006); Kom. Bibl., Dekr. 18 czerwca 1915; Denz. 2180 (3629); EB 420. Św. Kongr. Św. Oficjum, List, 22 grudnia 1923: EB 499.

² Por. Pius XII, Encyklika *Divino afflante Spiritu*, 30 września 1943: AAS 35 (1943) s. 314: EB 556.

³ W człowieku i przez człowieka: por. Hbr 1, 1 i 4, 7 (*w*): *2 Sm* 23, 2; Mt 1, 22 i *passim* (*przez*); Sob. Wat. I, Schemat *de doctr. cath.*, nota 9: Coll. Lac. VII, 522.

⁴ Leon XIII, Enc. *Providentissimus Deus*, 18 list. 1893: Denz. 1952 (3293); EB 125.

⁵ Por. św. Augustyn, *De Gen. ad litt.*, 2, 9, 20: PL 34, 270-271; CSEL 28, 1, 46-47 i *Epist.* 82, 3: PL 33, 277; CSEL 34, 2, 354. Św. Tomasz, *De Veritate*, q. 12, a. 2, C. — Sob. Tryd., Dekr. *De canonicis Scripturis*; Denz. 783 (1501). Leon XIII, Encykl. *Providentissimus Deus*: EB 121, 124, 126-127. Pius XII, Encykl. *Divino afflante*: EB 539.

12. Ponieważ zaś Bóg w Piśmie św. przemawiał przez ludzi, na sposób ludzki,⁶ komentator Pisma św. chcąc poznać, co On zamierzał nam oznajmić, powinien uważnie badać, co hagiografowie w rzeczywistości chcieli wyrazić i co Bogu spodobało się ich słowami ujawnić.

Celem odszukania intencji hagiografów należy między innymi uwzględnić również «rodzaje literackie».

Całkiem inaczej bowiem ujmuje się i wyraża prawdę w tekstach historycznych rozmaitego typu, czy prorockich, czy w poetyckich, czy innego rodzaju literackiego.

Musi więc komentator szukać sensu, jaki hagiograf w określonych okolicznościach, w warunkach swego czasu i swej kultury zamierzał wyrazić i rzeczywiście wyraził za pomocą rodzajów literackich, których w owym czasie używano.⁷ By zdobyć właściwe zrozumienie tego, co święty autor chciał na piśmie wyrazić, trzeba zwrócić należytą uwagę tak na owe zwyczaje, naturalne sposoby myślenia, mówienia i opowiadania, przyjęte w czasach hagiografa, jak i na sposoby, które zwykło się było stosować w owej epoce przy wzajemnym obcowaniu ludzi z sobą.⁸

Lecz ponieważ Pismo św. powinno być czytane i interpretowane w tym samym Duchu, w jakim zostało napisane,⁹ należy, celem wydobywania właściwego sensu świętych tekstów, nie mniej uważnie także uwzględniać treść i jedność całej Biblii, mając na oku żywą Tradycję całego Kościoła oraz analogię wiary. Zadaniem egzegetów jest pracować wedle tych zasad nad głębszym zrozumieniem i wyjaśnieniem sensu Pisma św., aby dzięki badaniu przygotowawczemu sąd Kościoła nabywał dojrzałości. Albowiem wszystko to, co dotyczy sposobu interpretowania Pisma św., podlega ostatecznie sądowi Kościoła, który ma od Boga polecenie i posłannictwo strzeżenia i wyjaśniania słowa Bożego.¹⁰

13. W Piśmie świętym więc objawia się — przy stałym zachowaniu Bożej prawdy i świętości — przedziwne «zniżanie się» wiecznej Mądrości, «byśmy uczyli się o niewysłowionej dobroci Boga i o tym, jak bardzo dostosował się On w mowie, okazując przezorność i troskliwość

⁶ Por. św. Augustyn, *De Civit. Dei*, XVII, 6, 2: PL 41, 537; CSEL 40, 2, 288.

⁷ Por. św. Augustyn, *De Doctr. Christ.*, III, 18, 26: PL 34, 75—76; CSEL 80, 95.

⁸ Por. Pius XII, jw.: Denz. 2294 (3829—3830); EB 557—562.

⁹ Por. Benedykt XV, Encyklika *Spiritus Paraclitus*, 15 września 1920: EB 469. Św. Hieronim, *In Gal.* 5, 19-21: PL 26, 417A.

¹⁰ Por. Sob. Wat. I, Konst. dogm. o wierze katol., *Dei Filius*, rozdz. 2: Denz. 1788 (3007).

względem naszej natury».¹¹ Bo słowa Boże, językami ludzkimi wyrażone, upodobniły się do mowy ludzkiej, jak niegdyś Słowo Ojca Przedwiecznego, przyjąwszy słabe ciało ludzkie, upodobniło się do ludzi.

Rozdział IV

O STARYM TESTAMENCIE

14. Najmiłościwszy Bóg, zmierzając troskliwie ku zbawieniu całego rodzaju ludzkiego i przygotowując je, szczególnym postanowieniem wybrał sobie naród, by mu powierzyć swe obietnice. Zawarłszy przymierze z Abrahamem (por. *Rdz* 15, 18) i z narodem izraelskim za pośrednictwem Mojżesza (por. *Wj* 24, 8), tak objawił się słowami i czynami ludowi nabytemu, jako jedyny, prawdziwy i żywy Bóg, ażeby Izrael doświadczył, jakie są drogi Boże w stosunku do ludzi, i aby dzięki przemawianiu Boga przez usta Proroków z biegiem czasu coraz głębiej i jaśniej je rozumiał i coraz szerzej wśród narodów budził ich świadomość (por. *Ps* 21, 28-29; 95, 1-3; *Iz* 2, 1-4; *Jr* 3, 17). Plan zbawienia przez autorów świętych przepowiedziany, opisany i wyjaśniony, zawarty jest jako prawdziwe słowo Boże w księgach Starego Testamentu; dlatego księgi te przez Boga natchnione zachowują stałą wartość: «cokolwiek bowiem zostało napisane, dla naszego pocuczenia napisane jest, abyśmy przez cierpliwość i pociechę z Pism świętych mieli nadzieję» (*Rz* 15, 4).

15. Ekonomia zbawienia w Starym Testamencie na to była przede wszystkim nastawiona, by przygotować, proroczo zapowiedzieć (por. *Łk* 24, 44; *J* 5, 39; *I P* 1, 10) i rozmaitymi obrazami typicznymi oznaczyć (por. *I Kor* 10, 11) nadejście Chrystusa Odkupiciela wszystkich oraz Królestwa mesjańskiego. A księgi Starego Testamentu, stosownie do położenia rodzaju ludzkiego przed dokonaniem przez Chrystusa zbawieniem, udostępniają wszystkim znajomość Boga i człowieka oraz sposobów działania Boga sprawiedliwego i miłosiernego w stosunku do ludzi. Jakkolwiek księgi te zawierają także sprawy niedoskonałe i przemijające, pokazują jednak prawdziwą pedagogię Bożą.¹ Stąd też owe księgi, które przecież wyrażają żywy zmysł Boży, w których kryją się wzniosłe o Bogu nauki oraz zbawienna mądrość co do życia człowieka i przedziwny skarbiec modlitw, w którym wreszcie

¹¹ Św. Jan Chryzostom, *In Gen.* 3, 8 (hom. 17, 1): PG 53, 134 «*Attemperatio*» po grecku *synkatábasis*.

¹ Por. Pius XI, Encyklika *Mit brennender Sorge*, 14 marca 1937: AAS 29 (1937) s. 151.

utajona jest tajemnica naszego zbawienia — powinny być przez wiernych chrześcijan ze czcią przyjmowane.

16. Bóg, sprawca natchnienia i autor ksiąg obydwu Testamentów, mądrze postanowił, by Nowy Testament był ukryty w Starym, a Stary w Nowym znalazł wyjaśnienie.² Bo choć Chrystus ustanowił Nowe Przyznanie we krwi swojej (por. *Łk* 22, 20; *1 Kor* 11, 25), wszakże księgi Starego Testamentu, przyjęte w całości do nauki ewangelicznej,³ w Nowym Testamencie uzyskują i ujawniają swój pełny sens (por. *Mt* 5, 17; *Łk* 24, 27; *Rz* 16, 25-26; *2 Kor* 3, 14-16) i nawzajem oświeclają i wyjaśniają Nowy Testament.

Rozdział V

O NOWYM TESTAMENCIE

17. Słowo Boże, które jest mocą Bożą ku zbawieniu każdego wierzącego (por. *Rz* 1, 16), w pismach Nowego Testamentu znamienitym sposobem jest uobecnione i okazuje swą siłę. Gdy bowiem nadeszła pełność czasu (por. *Gal* 4, 4), Słowo stało się ciałem i zamieszkało między nami pełne łaski i prawdy (por. *J* 1, 14). Chrystus założył Królestwo Boże na ziemi, czynami i słowami objawił Ojca swego i siebie samego, a przez śmierć, zmartwychwstanie i chwalebne wniebowstąpienie oraz zesłanie Ducha Świętego dookończył swego dzieła. Podwyższony nad ziemię wszystkich do siebie przyciąga (por. *J* 12, 32 gr.), On, który sam jeden ma słowa żywota wiecznego (por. *J* 6, 68).

Tajemnica ta nie została oznajmiona innym pokoleniom tak, jak teraz objawiona została przez Ducha Świętego jego świętym Apostołom i Prorokom (por. *Ef* 3, 4-6 gr.), aby głosili Ewangelię, wzbudzali wiarę w Jezusa Chrystusa i Pana oraz zgromadzali Kościół. Pisma Nowego Testamentu są trwałym, boskim świadectwem tych spraw.

18. Należy nie uchodzić uwagi, że wśród wszystkich pism biblijnych, także wśród pism Nowego Testamentu, Ewangelie zajmują słusznie miejsce najwybitniejsze. Są bowiem głównym świadectwem życia i nauki Słowa Wcielonego, naszego Zbawiciela.

² Por. św. Augustyn, *Quaest. in Hept.* 2, 73: PL 34, 623.

³ Por. św. Ireneusz, *Adv. Haer.*, III, 21, 3: PG 7, 950 (= 25, 1: Harvey, 2, s. 115). Św. Cyryl Jeroz., *Catech.*, 4, 35: PG 33, 497. Teodor z Mopswestii, *In Soph.*, 1, 4-6: PG 66, 452D-453A.

Kościół zawsze i wszędzie utrzymywał i utrzymuje, że cztery Ewangelie są pochodzenia apostołskiego. Co bowiem Apostołowie na polecenie Chrystusa głosili, to później oni sami oraz mężowie apostołscy pod natchnieniem Ducha Świętego na piśmie nam przekazali, jako fundament wiary, mianowicie czteropostaciową Ewangelię według Mateusza, Marka, Łukasza i Jana.¹

19. Święta Matka-Kościół silnie i bardzo stanowczo utrzymywał i utrzymuje, że cztery wspomniane Ewangelie, których historyczność bez wahania stwierdza, podają wiernie to, co Jezus, Syn Boży, żyjąc wśród ludzi, dla wiecznego ich zbawienia rzeczywiście uczynił i czego uczył aż do dnia, w którym został wzięty do nieba (por. Dz 1, 1-2). Apostołowie po wniebowstąpieniu Pana to, co On powiedział i czynił, przekazali słuchaczom w pełniejszym zrozumieniu, którym cieszyli się pouczeni chwalebnymi wydarzeniami życia Jezusa oraz światłem Ducha prawdy² oświeceni.³ Święci zaś autorowie napisali cztery Ewangelie, wybierając niektóre z wielu wiadomości przekazanych ustnie lub pisemnie; ujmując pewne rzeczy syntetycznie lub objaśniając, przy uwzględnieniu sytuacji Kościołów; zachowując wreszcie formę przepowiadania, ale zawsze tak, aby nam przekazać szczerą prawdę o Jezusie.⁴ W tej przecież intencji pisali, czerpiąc z własnej pamięci i z własnych wspomnień, czy też korzystając ze świadectwa tych, którzy «od początku byli naocznymi świadkami i sługami słowa», byśmy poznali «prawdę» tych nauk, które otrzymaliśmy (por. Łk 1, 2-4).

20. Kanon Nowego Testamentu oprócz czterech Ewangelii zawiera także listy św. Pawła i inne pisma apostołskie, spisane pod natchnieniem Ducha Świętego. W nich za mądrym zarządzaniem Bożym znajdujemy potwierdzenie wiadomości o Chrystusie Panu, coraz dokładniejsze objaśnienie prawdziwej Jego nauki, ogłoszenie zbawczej potęgi boskiego dzieła Chrystusa, opis początków Kościoła i jego przedziwnego rozszerzania się oraz zapowiedź jego chwalebnego dopełnienia.

Pan Jezus bowiem pomagał swym Apostołom, jak przyrzekł (por. Mt 28, 20), i zesłał im Ducha Pocieszyciela, by ich prowadził ku pełni prawdy (por. J 16, 13).

¹ Por. św. Ireneusz, *Adv. Haer.*, III, 11, 8; PG 7, 885; wyd. Sagnard, s. 194.

² Por. J 10, 14, 26; 16, 13.

³ Por. J 2, 22; 12, 16; por. 14, 26; 16, 12-13; 7, 39.

⁴ Por. Instrukcja *Sancta Mater Ecclesia*, wyd. przez Pap. Radę Studiów Bibl.: AAS 56 (1964) s. 715.

Rozdział VI

O PIŚMIE ŚWIĘTYM W ŻYCIU KOŚCIOŁA

21. Kościół miał zawsze we czci Pisma Boże, podobnie jak samo Ciało Pańskie, skoro zwłaszcza w Liturgii św. nie przestaje brać i podawać wier-
nym chleb żywota tak ze stołu słowa Bożego, jak i Ciała Chrystusowego. Zawsze uważał i uważa owe Pisma zgodnie z Tradycją świętą, za najwyższe
prawidło swej wiary, ponieważ natchnione przez Boga i raz na zawsze
utrwalone na piśmie przekazują niezmiennie słowo samego Boga, a w wy-
powiedziach Proroków i Apostołów pozwalają rozbrzmiewać głosowi Ducha
Świętego. Trzeba więc, aby całe nauczanie kościelne, tak jak sama religia
chrześcijańska, żywiło się i kierowało Pismem św. Albowiem w księgach
świętych Ojciec, który jest w niebie, spotyka się miłościwie ze swymi dzieć-
mi i prowadzi z nimi rozmowę. Tak wielka zaś tkwi w słowie Bożym moc
i potęga, że jest ono dla Kościoła podporą i siłą żywotną, a dla synów Ko-
ścioła utwierdzeniem wiary, pokarmem duszy oraz źródłem czystym i stałym
życia duchowego. Stąd doskonale zastosowanie ma do Pisma św. powie-
dzenie: «żywe jest słowo Boże i skuteczne» (*Hbr 4, 12*), które «ma moc
zbudować i dać dziedzictwo wszystkim uświęconym» (*Dz 20, 32*; por.
1 Tes 2, 13).

22. Wierni Chrystusowi winni mieć szeroki dostęp do Pisma św. Z tej
to przyczyny Kościół zaraz od początku przejął, jako swój, ów najstarszy
grecki przekład Starego Testamentu, biorący nazwę od siedemdziesięciu
mężów; a inne przekłady wschodnie i łacińskie, zwłaszcza tzw. Wulgatę, za-
wsze ma w poszanowaniu. A ponieważ słowo Boże powinno być po wszy-
stkie czasy wszystkim dostępne, Kościół stara się o to z macierzyńską tro-
skliwością, by opracowano odpowiednie i ściśle przekłady na różne języki,
zwłaszcza z oryginalnych tekstów Ksiąg świętych. Skoro one przy danej
spособności i za zezwoleniem władzy Kościoła zostaną sporządzone wspól-
nym wysiłkiem z braćmi odłączonymi, będą mogły być używane przez
wszystkich chrześcijan.

23. Oblubienica Słowa Wcielonego, czyli Kościół, przez Ducha Świę-
tego pouczony, usiłuje coraz głębsze osiągnąć zrozumienie Pisma św., by
dzieci swoje bezustannie karmić słowami Bożymi. Dlatego też należycie po-
piera także studium Ojców Kościoła tak wschodnich, jak i zachodnich oraz
studium świętych Liturgii. Egzegeci zaś katoliccy i inni uprawiający świę-
tą teologię powinni starać się, by wspólnym wysiłkiem pod nadzorem świę-
tego Urzędu Nauczycielskiego, przy zastosowaniu odpowiednich pomocy
naukowych, tak badać i wykladać boskie Pisma, by jak najliczniejsi służy

słowa Bożego mogli z pożytkiem podawać ludowi Bożemu pokarm owych Pism, który by rozum oświecał, wolę umacniał, a serca ludzi ku miłości Bożej rozpalał.¹ Sobór święty dodaje otuchy synom Kościoła, którzy zajmują się studiami biblijnymi, by z odnawianą ciągle energią dzieło szczerliwie podjęte prowadzili nadal z wszelką starannością wedle myśli Kościoła.²

24. Teologia święta opiera się, jako na trwałym fundamencie, na pisanim słowie Bożym łącznie z Tradycją świętą. W nim znajduje swe najgruntowniejsze umocnienie i stale się odmładza, badając w świetle wiary wszelką prawdę ukrytą w misterium Chrystusa. Pisma zaś święte zawierają słowo Boże, a ponieważ są natchnione, są one naprawdę słowem Bożym. Niech przeto studium Pisma św. będzie jakby duszą teologii świętej.³ Tymże słowem Pisma św. żywi się również korzystnie i święcie się przez nie rozwija posługa słowa, czyli kaznodziejstwo, katecheza i wszelkie nauczanie chrześcijańskie, w którym homilia liturgiczna winna mieć szczególne miejsce.

25. Konieczną przeto jest rzeczą, by wszyscy duchowni, zwłaszcza kapłani Chrystusowi, i inni, którzy, jak diakoni i katechiści, zajmują się prawowicie posługą słowa, dzięki wytrwałej lekturze i starannemu studium przylgnęli do Pisma świętego, aby żaden z nich nie stał się «próżnym głosicielem słowa Bożego na zewnątrz, nie będąc wewnątrz jego słuchaczem»,⁴ podczas gdy winien z wiernymi sobie powierzonymi dzielić się ogromnymi bogactwami słowa Bożego, szczególnie w liturgii świętej. Również Sobór święty usilnie i szczególnie upomina wszystkich wiernych, a zwłaszcza członków zakonów, by przez częste czytanie Pisma świętego nabywali «wzniosłego poznania Jezusa Chrystusa» (Flp 3, 8). «Nieznajomość Pisma świętego jest nieznajomością Chrystusa».⁵ Niech więc chętnie do świętego tekstu przystępują czy to przez świętą Liturgię, przepełnioną Bożymi słowami, czy przez pobożną lekturę, czy przez odpowiednie do tego instytucje i inne pomoce, które za aprobatą i pod opieką pasterzy Kościoła wszędzie w naszych czasach chwalebnie się rozpowszechniają. Niech jednak o tym pamiętają, że modlitwa towarzyszyć powinna czytaniu Pisma świętego, by ono

¹ Por. Pius XII, Encykl. *Divino afflante*, 30 września 1943: EB 551. 553, 567. Pap. Kom. Bibl., *Instructio de S. Scriptura in Clericorum Seminariis et Religiosorum Collegiis recte docenda*, 13 maja 1950: AAS 42 (1950) s. 495—505.

² Por. Pius XII, tamże: EB 569.

³ Por. Leon XIII, Encykl. *Providentissimus Deus*: EB 114; Benedykt XV, Encykl. *Spiritus Paraclitus*, 15 września 1920: EB 483.

⁴ Św. Augustyn, *Sermo* 179, 1: PL 38, 966.

⁵ Św. Hieronim, *Comm. in Is.*, Prol.: PL 24, 17. Por. Benedykt XV, Encykl. *Spiritus Paraclitus*: EB 475-480. Pius XII, Encykl. *Divino afflante*: EB 544.

było rozmową między Bogiem a człowiekiem. Gdyż «do Niego przemawiamy, gdy się modlimy, a Jego słuchamy, gdy czytamy boskie wypowiedzi».⁶

Do czcigodnych biskupów, «przy których jest nauka apostołska»,⁷ należy, aby wiernych sobie powierzonych pouczali odpowiednio o należytych korzyściach z ksiąg Bożych, zwłaszcza z Nowego Testamentu, a przede wszystkim z Ewangelii. Mają to czynić przez przekłady świętych tekstów zaopatrzone w konieczne i dostatecznie liczne objaśnienia, by synowie Kościoła mogli bezpiecznie i pożytecznie obcować z Pismem św. i przepoić się jego duchem.

Niech ponadto sporządzone zostaną wydania Pisma świętego zaopatrzone w odpowiednie przypisy, dostosowane także do użytku niechrześcijan i do ich warunków; a o ich rozpowszechnianie niech mądrze troszczą się duszpasterze czy też chrześcijanie jakiegokolwiek stanu.

26. Tak więc niech przez czytanie i studium Ksiąg świętych «słowo Boże szerzy się i jest wysławiane» (2 Tes 3, 1), a skarbiec Objawienia powierzony Kościołowi niech serca ludzkie coraz więcej napęlnia. Jak z ciągłego uczestnictwa w tajemnicy eucharystycznej życie Kościoła doznaje rozkwitu, tak spodziewać się wolno nowego bodźca do życia duchowego ze wzmożonej czci dla słowa Bożego, które «trwa na wieki» (Iz 40, 18; por. 1 P 1, 23-25).

To wszystko, co wyrażone zostało w niniejszej Konstytucji dogmatycznej, w całości i w szczegółach zyskało uznanie Ojców świętego Soboru. A My, na mocy udzielonej Nam przez Chrystusa władzy apostołskiej, wraz z Czcigodnymi Ojcami w Duchu Świętym to zatwierdzamy, postanawiamy i ustalamy i te postanowienia soborowe polecamy ogłosić na chwałę Bożą.

W Rzymie, u Świętego Piotra, dnia 18 listopada roku 1965.

Ja, PAWEŁ, Biskup Kościoła Katolickiego

(Następują podpisy Ojców)

⁶ Św. Ambroży, *De officiis ministrorum*, I, 20, 88: PL 16, 50.

⁷ Św. Ireneusz, *Adv. Haer.*, IV, 32, 1: PG 7, 1071 (= 49, 2) Harvey, 2, s. 255.

Z AKT ŚWIĘTEGO SOBORU WATYKAŃSKIEGO II

WYJAŚNIENIE

PODANE PRZEZ SEKRETARZA GENERALNEGO SOBORU
NA 171 KONGREGACJI OGÓLNEJ
W DNIU 15 LISTOPADA 1965 ROKU

Zapytano, jaka powinna być *kwalifikacja teologiczna* nauki wyłożonej w schemacie o *Objawieniu Bożym* i poddanej pod głosowanie.

Komisja doktrynalna wiary i obyczajów podała odpowiedź w *Deklaracji* z dnia 6 marca 1964:

«Uwzględniając obyczaj soborowy oraz pastoralny cel niniejszego Soboru, Sobór święty to tylko orzeka w sprawach wiary czy obyczajów jako obowiązujące dla Kościoła, co sam jako takie wyraźnie określił».

«Wszystko zaś inne, co Sobór święty podaje jako naukę Najwzwyższego Urzędu Nauczycielskiego Kościoła, powinni wszyscy chrześcijanie i każdy z nich z osobna przyjmować i uznawać zgodnie z intencją samego Soboru świętego, która daje się poznać bądź z przedłożonej treści, bądź ze sposobu mówienia, według norm interpretacji teologicznej».

† *Pericles Felici*

Arcybiskup tytularny Samosaty

Sekretarz Generalny

Świętego Soboru Powszechnego Watykańskiego II